

Moj teden z Marilyn

Moj teden z Marilyn

Andrej Gustinčič

»Ima čudovit instinkt, veste. Zdi se mi, da ne prenaša dobro režije. Ampak, zakaj pa bi jo? (Olivier) je zahteval, da počne določene stvari. Govorila sem mu: 'Ne, pusti jo pri miru. Poročena je s kamero. Točno ve.« Sybil Thorndike o Marilyn Monroe v pogovoru na BBC-ju.

Mlademu romantiku se zdi le malo stvari tako privlačnih, kot je skoraj mistična moč, ki spremlja pojem trpeče lepote, prelestne ženske, ki v sebi nosi žalost in bolečino. Vstop v njen čustveni svet postane enako pomemben, če ne še razburljivejši od vstopa v njeno posteljo. Nič novega, ideja viteza in dame, ki jo mora rešiti, le da ne gre za zmaje ali zlobne mačeha, ampak za rešitev pred zasebnimi demoni preteklosti. Sčasoma pa tudi največji zaslepljenec sprevidi, da v motnjah in travmah ni nič romantičnega. In če je to bolj literarna, filmska in umetniška kot človeška kategorija, je kot taka vendarle v osrčju mita o Marilyn Monroe, najbolj ikonične »trpeče lepote« vseh časov.

Film *Moj teden z Marilyn* (My Week with Marilyn, 2011, Simon Curtis) govori o asistentu režije, ki se zaljubi v Marilyn Monroe med snemanjem filma *Princ in plesalka* (The Prince and the Showgirl, 1957), v katerem je Marilyn igrala z Laurenceom Olivierjem, ki je film tudi režiral. Mladi Colin Clark (Eddie Redmayne) je zadolžen za Marilyn (Michelle Williams), ki pride na snemanje s svojim možem, dramatikom Arthurjem Millerjem (Dougray Scott) in inštruktorico igre Paulo Strasberg (Zoë Wanamaker) ter kupom nera-

zrešenih strahov in kompleksov. Mladi Colin postane posrednik med vse bolj nevrotično Marilyn in vse bolj jeznim in frustriranim Olivierjem (Kenneth Branagh).

Snemanje *Princa in plesalke*, po povprečnem, a občasno duhovitem tekstu Terrencea Rattigana, je postalo razvpito po spopadih med kraljem angleškega odra in bleščečo zvezdo Holivuda. Sam Olivier se je slepo zaljubil v Marilyn, še preden se je snemanje začelo. »Nekaj se bo zgodilo,« je zapisal po njenem prvem srečanju v New Yorku leta 1956. »Tako je čudovita, tako duhovita, tako noro zabavna in bolj fizično privlačna od katere koli druge ženske, razen sebe na velikem platnu.« Njegovo občudovanje se hitro spremeni v frustracijo in končno prezir, ko je Marilyn začela zamujati in pozabljati tekst scenarija. Na snemanje začne vplivati tudi njen že mučen odnos z novim možem.

Film je zanimiv zaradi tematike – spopad med klasično igro in metodo Stanislavskega, med čustvenim nadzorom in čustveno goloto, Evropo in Ameriko, med srednjimi leti in mladostjo, vrhunsko izučeni igralcem in zvezdnico, ki igra popolnoma nagonsko – pa ne zaradi tega, ker s to tematiko počne kaj izvirnega ali zanimivega. Gre za še eno srečanje z Marilyn, pa tudi z Olivierjem, ki je tedaj veljal za največjega igralca na svetu. *Moj teden z Marilyn* je zanimiv, ker gre za zanimive osebe.

Marilyn, kot izmučena lepota, ki je nihče ne razume in ki je v bistvu sama, je lik, ki ga poznamo vse od njene smrti. Njena bolečina

Moj teden z Marilyn

in osamljenost sta del njenega privlačnega in hkrati nelagodnega mita. Status žrtve je osnovni del njene podobe po smrti avgusta 1962. Marilyn, ki jo »zgrabi panika«, ki ne more brez tablet, ki se boji, da jo prezirata lasten mož ter soigralec in režiser Olivier, predvsem pa se boji, da bo izdana in zapuščena, je znana junakinja. Film pa je pogosto tudi ganljiv, za kar gre v glavnem zasluga prisrčni in nadarjeni Michelle Williams, ki dá vse od sebe v vlogi Marilyn. Scenarij je poln šablon (»Nisem boginja, želim biti ljubljena kot vsaka punca.«), ampak igralka obvlada telesni govor Marilyn: njeno senzualno gibanje, nasmeh, vtis izgubljene punčke, ki se razplameni v komaj brzdana seksualnost, v igriv humor ali pa v skoraj nadnaravno nedolžnost.

Olivier (Kenneth Branagh) in njegovi sodelavci so med gledanjem posnetega materiala navdušeni nad njo, vendar pa Williamsova le ne premore tistega nepopisnega čara, ki ga je pred kamerami imela Marilyn. Sekvence filma v filmu ne dajejo občutka, po besedah velike gledališke igralka Sybil Thorndike (tudi ona je nastopila v *Princu in plesalki*), da je Williamsova »poročena s kamero«. Marilyn je bila enkratna; sicer ne bi gledali filma o njej desetletja po njeni smrti, v upanju, da nam bo omogočil svež pogled ali vsaj voajeristično ponovno srečanje.

Odlična Williamsova ni kriva, da ni Marilyn. Gledalec čuti njeno voljo, delo in trud, zato je pripravljen verjeti, da gleda Marilyn. Michelle/Marilyn postane hibridni lik. Ko čustveno izčrpana in zavita v odejo gleda kamero in joče po spopadu z možem, je to univerzalna podoba zakonskega pekla. Hkrati pa nas film prepriča, da je tudi izsek iz življenja močno negotove Marilyn in Arthurja Millerja, ki kot da bi šele zdaj razumel, da je njegova nova lepa žena veliko bolj komplicirana, kot si je predstavljal, ko se je poročil z Marilyn Monroe. Kot da bi najraje zbežal – kar tudi stori.

Moj teden z Marilyn

Marilyn Monroe v Kennedyjevi dobi

Olivier se v simpatični imitaciji Branagha (modulacija glasa je popolna, tako da se občasno zdi, kot da zares poslušamo izvornik) komaj dvigne nad karikaturo. Film le namiguje na vse, kar ga je mučilo takrat. Vidimo probleme z ženo, igralko Vivien Leigh (Julia Ormond), ampak niti približno vseh dimenzij težav: Leigh je imela med snemanjem *Princa in plesalke* spontani splav, hkrati so ji zdravniki postavili diagnozo klinične shizofrenije. Njene »epizode« so bile še hujske od tistih, ki jih je imela Marilyn. Laurence Olivier se je znašel v peklu med dvema izredno nadarjenima, lepima ter globoko izmučenima ženskama, kar je že samo po sebi gradivo za film.

Kljub vsemu film vsaj deloma ugaja zaradi asociacij, ki jih zbuja. Marilyn je postala predmet feministične, sociološke in raznih drugih analiz. Je zgodovinska osebnost, večna, ampak tudi v duhu časa. Fotografije, ki jih je posnel George Barris na plaži v Santa Monici v Kaliforniji v zadnjem letu njenega

življenja, ne razkrijejo le ženske na vrhuncu svoje lepote v šestintridesetem letu. Ta njena krhka, skoraj prozorna lepota, ko stoji v vetru, zavita v zeleno brisačo in s kozarcem belega vina v roki, nekako obuja mrzlo jesen Kennedyjeve ere, nekaj mesecev pred njeno smrtjo in leto pred umorom predsednika, njenega domnevnega ljubimca.

Mojemu tednu z Marilyn uspe uprizoriti nedosegljivost človeškega bitja. V filmu je prizor, v katerem se Marilyn in Colin kopata gola. Ko ju njen telesni čuvaj vozi domov, postane ona tiha in introvertirana. Colin jo prime za roko, ampak ona jo umakne. V temi zadnjega sedeža avta je nedosegljiva in neberljiva, očitno globoko čustveno ranjena in zaprta vase, ter za dobrosrčnega mladega junaka čista frustracija. *Mojemu tednu z Marilyn* ne uspe dekonstruirati mita, ga pa malce humanizira. Film nežno obuja idejo trpeče lepoticke, ki jo Marilyn Monroe petdeset let po smrti še vedno tako popolno uteleša, in ji daje nekaj krvi in mesa.